

Kirkkonummen kunnan lausunto Espoon yleiskaavan 2060 valmisteluaineistosta (kaavaluonnos)

Kunnanhallitus 26.08.2024 § 253

540/10.02.02/2024

Valmistelija	Kunnanarkkitehti Tero Luomajärvi etunimi.sukunimi@kirkkonummi.fi , puh. 09 29671 (vaihte)
Päätösehdotus	Kunnanjohtaja Sailas Virpi Kunnanhallitus päättää hyväksyä tämän asian liitteenä olevan Kirkkonummen kunnan lausunnon Espoon yleiskaavan 2060 valmisteluaineistosta (kaavaluonnos).
Käsittely	Kunnanarkkitehti Tero Luomajärvi esitteli asiaa kokouksessa. Puheenjohtaja julisti keskustelun päättyneeksi ja totesi, että keskustelun aikana on tehty muutosehdotuksia seuraavasti: Jäsen Matti Kaurila poistoehdotus: Poistetaan lausunnon sivun 4 viimeisestä kappaleesta: "Niinpä Kirkkonummen kunta näkee perusteltuna, että kyseistä juna-asemaa on järkevää kehittää niin, että se toimii Leppävaaran aseman tavoin kaukojunien pysähdyspaikkana. Vuoteen 2060 mennessä asemaa käyttäisi huomattava osa läntisen Espoon asukkaita sekä lisäksi myös suuri joukko Kirkkonummen ja osa Vihdin asukkaista." Poistoehdotusta kannattivat Timo Haapaniemi, Carl-Johan Kajanti, Anneli Granström, Piia Aallonharja ja Antti Kilappa. Puheenjohtajan tiedustellessa poistoehdotus hyväksyttiin yksimielisesti. Puheenjohtaja Timo Haapaniemen lisäsehdotus: Lisäys sivun 5 toiseksi viimeiseksi kappaleeksi: Kirkkonummi korostaa, että rakennusten päästöt ovat liikenteen päästöjä suuremmat, ja painottuvat voimakkaasti rakentamisvaiheeseen. Rakentamisen hiilijalanjälkeen ja vähähiilisyyden edistämiseen tulisi siis kiinnittää voimakkaammin huomiota. Lisäsehdotusta kannattivat Ulf Kjerin, Anna Aintila, Anneli Granström, Piia Aallonharja, Carl-Johan Kajanti ja Antti Kilappa. Puheenjohtajan tiedustellessa lisäsehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.
Päätös	Kunnanhallitus päätti yksimielisesti ehdotuksen mukaisesti seuraavilla muutoksilla: Poistetaan lausunnon sivun 4 viimeisestä kappaleesta: "Niinpä Kirkkonummen kunta näkee perusteltuna, että kyseistä juna-asemaa on järkevää kehittää niin, että se toimii Leppävaaran aseman tavoin kaukojunien pysähdyspaikkana. Vuoteen 2060 mennessä asemaa käyttäisi huomattava osa läntisen Espoon asukkaita sekä lisäksi myös suuri joukko Kirkkonummen ja osa Vihdin asukkaista." sekä

Lisäys sivun 5 toiseksi viimeiseksi kappaleeksi:
Kirkkonummi korostaa, että rakennusten päästöt ovat liikenteen päästöjä suuremmat, ja painottuvat voimakkaasti rakentamisvaiheeseen.
Rakentamisen hiilijalanjälkeen ja vähähiilisyiden edistämiseen tulisi siis kiinnittää voimakkaammin huomiota.

Tiedoksi

Espoon kaupunki

Selostus

Yleistä

Espoon kaupunginhallitus on 13.5.2024 päättänyt asettaa Espoon yleiskaavan 2060 valmisteluaineiston nähtäville maankäyttö- ja rakennusasetuksen (MRA) 30 §:n perusteella. Kaava oli julkisesti nähtävillä 3.6.-3.9.2024.

Espoon kaupunki järjesti 17.6.2024 tilaisuuden, jossa lausunnonantajille esiteltiin Espoon yleiskaavan 2060 valmisteluaineisto.

Espoon kaupunki on toimittanut Kirkkonummen kuntaan lausuntopyynnön Espoon yleiskaavan 2060 valmisteluaineistosta siten, että lausunnot on toimitettava 3.9.2024 mennessä. Kirkkonummen kunta on pyytänyt ja saanut lausuntonsa toimittamiseen lisäaikaa 13.9.2024 saakka. Lausuntopyynnön mukana on toimitettu kaava-aineisto, joka käsittää mm. seuraavat asiakirjat:

- kaavakartta ja kaavamääräykset
- kaavaselostus
- selostuksen liitteet.

Valmisteluaineistossa on tiivis kuvaus kaavahankkeesta ja siinä on esitetty kaavaa koskevat kaupunginhallituksen (13.3.2023) hyväksymät tavoitteet, joita on otsikoitu seuraavasti:

- Espoo kasvaa ja tiivistyy kestävästi
- Espoo on ilmastoviisas verkostokaupunki
- Espoo on viihtyisä ja luonnonläheinen.

Valmisteluaineistosta ilmenee kaupungin tavoitellun maankäytön kehittämisen periaatteet kuten myös eri toimintojen ja alueidenkäyttötarpeet sekä yleispiirteisesti tarpeelliset alueet yksityiskohtaisen kaavoituksen ja muun suunnittelun perustaksi. Yleiskaava laaditaan koko kaupungin alueelle ja kaavakartalla havainnollistetaan Espoon kaupungin maankäyttö vuonna 2060. Voimaan jää kuitenkin kahdeksan aiemmin laadittua yleiskaavaa.

Valmisteluaineiston mukaisesti vuonna 2060 Espoon asukasluvun on määrä olla jopa 510 000. Nykytilanteeseen verrattuna uusia asukkaita olisi tulossa peräti 210 000. Vastaavasti työpaikkojen määrän arvioidaan olevan vähintään 210 000. Se tarkoittaa nykytilanteeseen verrattuna 50 000 - 90 000 uutta työpaikkaa. Edellä esitetyt kasvuluvut ovat huomattavan suuria.

Yleiskaava laaditaan MRL:n tarkoittamana oikeusvaikutteisena yleiskaavana.

Yhdyskuntarakenne ja keskusta-alueet

Valmisteluaineistossa esitetyn kaavaratkaisun perusideana on kytkeä nykyiset viisi Espoon kaupunkikeskusta raideyhteyksillä toisiinsa vahvaksi

verkostokaupungiksi. Kuudenneksi kaupunkikeskustaksi nousee Hista Länsiradan varrella. Uutta kaupunkimaista asutusta sijoitetaan raideyhteyksien ja niiden asemanseutujen läheisyyteen. Kaavaratkaisussa on useita uusia raideyhteyksiä ja arvioidusta väestönkasvusta noin 85 prosenttia sijoittuu joukkoliikennekäytävälle.

Keskustat on jaoteltu kolmeen eri luokkaan, jotka ovat keskustatoimintojen alueet (C-1), lähikeskukset (C-2) ja lähipalvelukeskittymät (C-3). Kaavamerkinnot pitävät sisällään määritykset kaupan mitoituksista. Kaavaratkaisun mukaisesti merkittävä määrä asuntorakentamisesta sijoittuu keskustoihin. Väestönkasvusta puolet (50 %) sijoittuu uusille kerrostaloalueille (AK) ja mikäli keskustatoimintojen alueet (C) toteutuvat kerrostalotuotantona, nousee määrä 70 %:iin. Vastaavasti monipuolisen asumisen alueilla (A) ja pientalovaltaisilla alueilla (AP) uusia asukkaista sijoittuu vain 30 %. Merkittävimpiä uusia asumisen alueita on osoitettu Länsiradan asemanseluille sekä uusien raideyhteyksien asemanseluille sekä niiden välisille alueille.

Suunnittelun lähtökohtana on nykyisten pientaloalueiden turvaaminen.

Asemakaavoitettavien alueiden ulkopuolella uusi rakentaminen ohjataan kyläalueille (AT), tosin yleiskaava ei määrittele tilakohtaisia rakennusoikeuksia. Todettakoon, että koko Espoo on MRL 16 §:n tarkoittamaa suunnittelutarvealuetta.

Palvelut ja virkistys

Kaavaratkaisussa julkiset palvelut on esitetty pääkäyttötarkoituksesta riippuen seuraavasti:

- julkisten palvelujen ja hallinnon alue (PY)
- palveluiden alue (P)
- urheilupuisto (VU).

Edellisen lisäksi palvelut, kuten esimerkiksi oppilaitokset, kulttuuri- ja terveyspalvelut, keskittyvät keskuksiin (C). Valmisteluaineistossa todetaan, että maankäytön jatkosuunnittelussa on otettava huomioon yleiskaavaratkaisun mukaisten palvelujen aluevarausten lisäksi väestömitoitukseen pohjautuva tarkempi palveluverkko sekä turvata julkisten palvelujen riittävyys ja palveluverkon kannalta tärkeät alueet.

Tavoiteltu väestömäärän kehitys on tärkein yksittäinen tekijä, joka vaikuttaa kaupan liiketilojen mitoituksiin. Espoon kaupan selvityksen (v. 2023) mukaan vuoteen 2060 uuden liiketilan laskennallinen kaavoitustarve on 630 000 - 1 200 000 k-m². Liiketilan tarpeeseen vaikuttavat ostovoima, tilatehokkuus, verkkokauppa ja mahdolliset kulutuskäyttäytymisen muutokset. Valmisteluaineiston mukaan kauppa ohjataan yleismääräyksillä sekä tarkemmin kaavamerkintäkohtaisilla määräyksillä. Yleisen tavoitteena on kuitenkin ohjata kauppa ensisijaisesti keskusta-alueille, mikä hyvän saavutettavuuden ja keskustojen elinvoimaisuuden näkökannalta olisi myönteistä. Kaupan mitoitus on laadittu maakuntakaavan mukaisesti.

Valmisteluaineistossa on kuvaukset virkistysalueista sekä niiden välisistä yhteyksistä sekä luonnonympäristöstä, pinta- ja pohjavesistä, hulevesistä ja tulvariskialueista kuten myös kulttuuriympäristöistä ja -maisemista sekä luonnonsuojelualueista.

Liikenne

Kaavaratkaisu pohjautuu joukkoliikenteen merkittävään kehittämiseen: uudet raideliikenteen yhteydet yhdistävät verkostomaista kaupunkirakennetta. Valmisteluaineistossa todetaan esitettyjen liikennehankkeiden olevan kustannuksiltaan merkittäviä.

Nykytilanteeseen verrattuna ajoneuvoliikenteen kasvu tavoitevuoteen 2060 mennessä on noin 40 %, vaikka kaavaratkaisu perustuu uusiin joukkoliikenteen raideyhteyksiin. Ajoneuvoliikenteen määrän kasvu johtuu Espoon kaupungin tahtotilan mukaisesta merkittävästä väestönkasvusta.

Merellinen virkistys koetaan Espoon kaupungille merkitykselliseksi ja rantaraitti koetaan tärkeäksi. Se jatkuu Helsingin puolelle, mutta katkeaa Kirkkonummen suuntaan, vaikka kunnat ovat yhteistuumissa linjanneet, että Espoonlahdelle kehitetään lahtea kiertävä rantaraitti, jota Kirkkonummen kunta on edistänyt omassa maankäytössä.

Lähijunaliikenteen varikolle on kaavaratkaisussa kaksi vaihtoehtoista kohdemerkintää, joiden kaavamerkintä on seuraava: joukkoliikenteen varikon selvitystarve (jls). Toinen niistä sijaitsee Kirkkonummen kunnanrajan tuntumassa Mankissa ja toinen Espoon keskuksen lähialueella Näkinmetsässä.

Työpaikka-alueet

Kaavaratkaisun työpaikka-alueet sijaitsevat luontevasti kaupunkirakenteessa ja ne on jaoteltu keskustatoimintojen alueiden ulkopuolella kolmeen eri käyttötarkoitukseen:

- työpaikka-alueet (TP)
- kaupalliset palvelut (KM)
- tuotanto- ja varastoalueet (T).

Periaatteena on sijoittaa työpaikka-alueet saavutettavuudeltaan parhaimmille alueille kuten kaupunkikeskuksiin, korkeakoulujen yhteyteen ja raideliikenteen solmukohtiin.

Yhdyskuntatekninen huolto

Kaavaratkaisu turvaa seudulliset ja kuntatasolla merkittävät yhdyskuntatekniset toiminnot ja niiden kehittämisen. Aurinkovoiman osalta valmisteluaineistossa todetaan, että aurinkovoiman mahdollisia sijoituspaikkoja on kaupungin alueella niukalti ja sellaisen sijoittaminen edellyttää lisätutkimusta. Vastaavasti tuulivoiman osalta todetaan, että sen sijoittamiselle on tunnistettu rajoitteita. Yksittäisten tuulivoimalakohteiden sijoittaminen voidaan ratkaista asemakaavassa lukuun ottamatta yli 50 m korkuisia voimaloita, joita koskien on pyydettävä erillinen lausunto puolustusvoimien pääesikunnasta.

Jätehuollolle ja kiertotaloudelle soveltuvia alueita on osoitettu yhdyskuntateknisen huollon (ET) teemakartalla. Merkittävin niistä on Ämmäsuon alue maakuntakaavan mukaisesti.

Ilmasto

Kaava-aineistossa todetaan, että kaavaratkaisussa on ilmastonmuutoksen hillintä huomioitu eri toimintojen sijoittumisen kautta pyrkien tekemään kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen käytön asukkaille mahdollisimman

houkuttelevaksi. Uusista asukkaita 85 % sijoittuu 600 m etäisyydelle kaavaratkaisussa esitetystä joukkoliikenneyhteydestä tai kilometrin etäisyydelle raideliikenteen asemasta. Keskustatoimintojen ja kerrostalovaltaisille alueille uusista asukkaista sijoittuu 70 %.

Kasvihuonepäästöjen minimoimiseksi joukkoliikenteen järjestämistapa, kuuden kaupunkikeskuksen palvelut sekä lähipalvelut nousevat keskiöön, sillä palvelujen saavutettavuuden ansiosta odotetaan asiointiliikkumistarpeen vähenevän. Toisaalta toteutettavat baanat lisännevät pyöräilyn sujuvuutta ja houkuttelevuutta. Keskeistä on kuitenkin kaupunkirakenteen tuntuva tiivistäminen, mikä valmisteluaineiston mukaan vähentää myös uusien infrainvestointien tarvetta.

Energia- ja ratkaisujen osalta kaava-aineiston yleismääräyksellä edistetään hiilineutraaleja energia- ja ratkaisuja ja energiatehokkuutta toimintojen sekä rakennusten sijoittamisessa. Energiatuotantoa hajotetaan eri puolille kaupunkia varaamalla kyseiselle toiminnalle alueet.

Viheralueiden ulkopuolelle osoitettu rakentaminen säilyttää kaavaselostuksen mukaan hiilivarastot ja -nielut mahdollisimman hyvin, joskin selostuksessa myös todetaan, että edellä kuvattu on valmisteluaineiston mukaan osa laajempaa päästöjen hillinnän ja nielujen turvaamisen kokonaisuutta.

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen koskee selostuksen mukaan varautumista rankkasateisiin ja merenpinnan nousuun. Siinä on tunnistettu tulvariskit ja hulevedet sekä niiden hallinta. Myös hellejaksojen lisääntyminen on mainittu sekä esimerkiksi lämpösaarekeilmiön haitalliset vaikutukset tiivistyvässä kaupunkirakenteessa. Kaupunkivihreän merkitys nousee tällöin arvoonsa. Toisaalta hellejaksojen seurauksena kuivuus lisääntyy ja tällöin pohjavesien pinta voi laskea.

Yleiskaava alueittain

Kirkkonummen kunnan lausunnossa keskitytään Kirkkonummen lähialueiden maankäytön kommentointiin. Käsittelyssä ovat seuraavat suuralueet:

- Suur-Espoonlahti
- Suur-Kauklahti
- Vanha-Espoo.

Edellä luetellut suuralueet rajoittuvat Kirkkonummen kuntaan.

Liite:

Kirkkonummen kunnan lausunto Espoon yleiskaavan 2060 valmisteluaineistosta (kaavaluonnos)

Oheismateriaalit:

Espoon kaupungin toimittama diasarja valmisteluaineistosta viranomaisten käyttöön

Espoon kaupungin lausuntopyyntö

<https://www.espoo.fi/fi/hankkeet/espoo-yleiskaava-2060>